

Oznámenie o novej Európskej príručke na monitorovanie ľudských práv a všeobecnej zdravotnej starostlivosti v zariadeniach pôsobiach v oblasti duševného zdravia

Čo je ITHACA príručka?

Príručka vypracovaná v rámci projektu Inštitucionálna liečba, ľudské práva a hodnotenie starostlivosti (The Institutional Treatment, Human Rights and Care Assessment - ITHACA) bola spracovaná spoločnosťou 15 európskych krajín a podporená fondom EC. ITHACA príručka poskytuje jasné a praktické smerovanie monitorovania ľudských práv a všeobecnej zdravotnej starostlivosti v zariadeniach pôsobiach v oblasti duševného zdravia. Príručka bola vytvorená v spolupráci s užívateľmi psychiatrických služieb, odborníkmi z oblasti ľudských práv, psychiatrami, psychológmi a sociálnymi pracovníkmi. Bola úspešne testovaná v 87 zariadeniach v 15 krajinách, zahŕňajúc široké spektrum zariadení pôsobiach v oblasti duševného zdravia, a identifikovala porušovania ľudských práv a príklady dobrej praxe pri ochrane, rešpektovaní a napĺňaní práv ľudí s duševným postihnutím.

Silná účasť užívateľov služieb

Pri vytváraní ITHACA príručky boli pri všetkých stupňoch jej tvorby prítomní užívatelia služieb ako konzultanti i ako zamestnanci. Viac než 100 užívateľov služieb participovalo vo fokusových skupinách, ktoré boli zorganizované v každej krajine. Kľúčovou zložkou týchto konzultácií bolo vybudovať základňu užívateľov služieb a zapojiť ich do tohto procesu. Napríklad vo Fínsku, bolo do realizácie monitorovacích návštev a testovania príručky zapojených osem užívateľov služieb. Jeden z nich povedal: „Skúsenosti sú veľmi prospešné a veľa som sa naučil. Na začiatku bolo potrebné skombinovať monitorovanie ľudských práv so snahou získať efekt pre rozvoj služieb .... Dokonca som viac presvedčený, že zapojenie užívateľov služieb do monitorovania, evaluácie a výskumu je nevyhnutnosťou“.

Potreba ITHACA príručky pre Európu

Ľudia v psychiatrických zariadeniach po celej Európe stoja často mimo záujmu spoločnosti a monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a všeobecnej zdravotnej starostlivosti týchto osôb je slabé. Takíto ľudia predstavujú extrémne zraniteľnú časť populácie na zanedbávanie a zneužívanie vo vzťahu k ich občianskym potrebám a politickým právam. Medzinárodné spoločenstvo realizuje dôležitý krok smerom k ochrane týchto práv zakotvených v Medzinárodnom dohovore o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD) z roku 2006, ktorý obsahuje zodpovednosť pre stretnutie potrieb ľudí so zdravotným postihnutím (vrátane ľudí s duševným postihnutím) a spoločnosti. Ľudia so zdravotným postihnutím nie sú objektmi dobročinnosti a blahobytu, ale aktívnymi účastníkmi so svojimi právami. Vlády a spoločnosti potrebujú vytvoriť prostredie, ktoré podnecuje a rovnomerne chráni ľudí pri presadzovaní ich práv v oblasti zdravia, vzdelania, občianskych slobôd a akceptuje medzinárodné dokumenty o právach. Príkladmi kľúčových bodov, ktoré boli identifikované pri našom testovaní ITHACA príručky sú: úspech a zapojenie do plánov starostlivosti, korešpondencia a návštevy, presun liečby do komunity.

Úloha zdravotných a sociálnych pracovníkov

Všetci členovia spoločnosti plnia svoju úlohu pri ochrane, rešpektovaní a napĺňaní ľudských práv a pri zaradzovaní práv ľudí s duševnými postihnutiami a príbuznými postihnutiami do praxe. Zdravotní a sociálni pracovníci majú dôležitý význam pri zabezpečovaní, aby sa ľudské práva stali prioritou a môžu:

1. Odporúčať tvorcom politiky podpísať, ratifikovať a implementovať ciele a myšlienky Dohovoru (CRPD)
2. Rozvíjať, využívať a zdokonaľovať monitorovací systém v spolupráci so zapojením užívateľov služieb
3. Podporovať miestne odporúčania a podporné skupiny užívateľov služieb
4. Podporovať rozvoj starostlivosti duševného zdravia založenom na komunitných službách.

Jazyková dostupnosť

ITHACA príručka je prístupná v nasledovných jazykoch: bulharský, český, holandský, anglický, fínsky, nemecký, grécky, taliansky, maďarský, litviansky, rumunský, slovenský, turecký.

Kontaktné údaje a zdroje:

Všetky detaily o ITHACA príručke nájdete na našej webstránke: <http://www.ithaca-study.eu/>, alebo môžete kontaktovať Grahama Thornicrofta v King's College London graham.thornicroft@kcl.ac.uk.

Pre viac informácií pozrite:

1. Convention on the Rights of Persons with Disabilities (<http://www.un.org/disabilities/>)
2. Mental Disability Advocacy Centre (<http://www.mdac.info/>)
3. European Network of (ex-) Users and Survivors of Psychiatry (ENUSP) (<http://www.enusp.org/>).